

Kansen voor West 3

Openstellingsstrategie provincie Zuid-Holland 2022

Inleiding

Op 26 oktober 2021 stelden Gedeputeerde Staten (GS) het Programma EFRO West-Nederland 2021-2027 vast, beter bekend onder de naam Kansen voor West 3. Kansen voor West is het samenwerkingsverband tussen de vier Randstedelijke provincies (Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) en de vier grote steden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht (P4G4) dat uitvoering geeft aan het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor landsdeel West. Doel is om de regionale economie in de Randstad een innovatieve en duurzame impuls te geven. Dit gebeurt door het verstrekken van subsidies aan het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden in de regio.

Het nieuwe programma is de afgelopen jaren gezamenlijk met de P4G4 vormgegeven. Binnen de gedeelde kaders van het programma heeft de provincie Zuid-Holland zeggenschap over een vastgesteld deel van het budget, waarvoor het onder de prioriteiten *innovatie* en *klimaat* openstellingen kan doen. Dit worden de inspanningsplafonds genoemd.

In totaal komt er voor de provincie Zuid-Holland € 41,2 mln. aan EFRO-middelen beschikbaar voor de periode 2021-2027. In samenspraak met de Europese Commissie en de programmapartners is afgesproken om 70% van de middelen in te zetten op de prioriteit *innovatie* en 30% op de prioriteit *klimaat*. Dit bedrag zal worden aangevuld met € 9,0 mln. aan Rijkscofinanciering, waarvan GS eerder hebben besloten om dit naar rato over de twee prioriteiten te verdelen. In het samenwerkingsconvenant is afgesproken dat alle beschikbare middelen uiterlijk tegen het einde van 2025 ten minste één keer moeten zijn opengesteld. De reden hiervoor is dat de gemiddelde looptijd van een project 3 tot 4 jaar is en alle middelen uiterlijk eind 2029 volledig moeten zijn uitgegeven en verantwoord.

In deze openstellingsstrategie wordt toegelicht hoe de provincie Zuid-Holland de beschikbare EFRO-middelen deze programmaperiode wil gaan inzetten. Dit document geeft een beeld van de globale inzet voor de gehele periode, maar zal ook jaarlijks worden herijkt o.b.v. de meest recente inzichten en ontwikkelingen.

Uitgangspunten

De Zuid-Hollandse openstellingsstrategie is opgesteld aan de hand van de drie onderstaande uitgangspunten.

1. Indeling op thematisch niveau

Binnen de provincie onderscheiden we in het kader van Kansen voor West 3 de thema's:

- Innovatie
- Verduurzaming van het Haven Industrieel Complex (industrie)
- Verduurzaming van de gebouwde omgeving (energie)

Voor het thema innovatie doet de provincie openstellingen onder het inspanningsplafond van de overeenkomstige prioriteit innovatie. Voor het inspanningsplafond van de prioriteit klimaat kiest de provincie ervoor om voor de thema's industrie en energie een eigen deelplafond in te stellen van respectievelijk 45% en 55% van het beschikbare budget. Voor elk van deze drie inhoudelijke thema's is een eigen openstellingsstrategie uitgewerkt.

2. Evenwichtige verdeling middelen over twee collegeperiodes

De looptijd van Kansen voor West 3 bestrijkt twee collegeperiodes, namelijk 2019-2023 en 2023-2027. GS hebben daarom een principeakkoord gesloten om de inzet van de beschikbare middelen op een evenwichtige wijze over de twee collegeperiodes te verdelen. Dit betekent dat op elk

thema ongeveer de helft van het beschikbare budget pas vanaf 2024 zal worden geprogrammeerd, daarbij rekening houdend met de wensen van een nieuw college.

3. Integraliteit t.o.v. inzet reguliere begrotingsmiddelen

De provincie ziet de beschikbare EFRO-middelen nadrukkelijk als aanvulling op haar reguliere begrotingsmiddelen, omdat de provincie net als bij haar eigen middelen de inzet ervan kan bepalen en sturen. Bij de totstandkoming van deze openstellingsstrategie is daarom geprobeerd om de inzet van EFRO en provinciale middelen op integrale wijze te programmeren.

Inspanningsplafonds

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de Zuid-Hollandse inspanningsplafonds per thema. De geplande inzet van aanvullende provinciale cofinanciering is niet in deze tabel opgenomen, maar wordt indien voorzien in de openstellingsstrategie per thema vermeld.

Prioriteit	EFRO	>>>	RC	>>>	Totaal budget
1) Innovatie	€ 28,9 mln.		€ 6,3 mln.		€ 35,2 mln.
2) Klimaat	€ 12,4 mln.		€ 2,7 mln.		€ 15,1 mln.
>>> Industrie		€ 5,6 mln.		€ 1,2 mln.	€ 6,8 mln.
>>> Energie		€ 6,8 mln.		€ 1,5 mln.	€ 8,3 mln.
Totalen	€ 41,2 mln.		€ 9,0 mln.		€ 50,3 mln.

Synergiën met programmapartners

Wanneer opportuun zal de provincie proberen om een gezamenlijke openstelling met één of meerdere andere programmapartners te organiseren. In het proces om tot een jaarprogrammering te komen zullen de programmapartners hierover actief de afstemming zoeken conform de uitgesproken wens van het Bestuurlijk Overleg P4G4. Vooral samenwerking met de steden binnen de Zuid-Hollandse provinciegrenzen – Rotterdam en Den Haag – lijkt voor de hand te liggen. De succesvolle REACT-EU call voor circulaire projecten in het Havenindustriële Complex (HIC) die de provincie begin 2021 samen met de gemeente Rotterdam openstelde op het thema industrie is hier een mooi voorbeeld van. Evenals als de samenwerking met Rotterdam en Den Haag op het thema energie binnen Kansen voor West 2 via de ED en SOFIE fondsen.

Openstellingsstrategie per thema

Voor elk van de drie inhoudelijke thema's is een openstellingsstrategie opgesteld aan de hand van onderstaande vijf punten:

1) Voortbouwen op bestaand beleid

Hoe er met de inzet van EFRO-middelen wordt voortgebouwd op wat eerder is gefinancierd uit Kansen voor West 2, REACT-EU en provinciale middelen op het thema.

2) Openstellingsstrategie voor 2022-2023 (met doorkijk naar 2027)

Hoe de inzet van EFRO-middelen op het thema er op hoofdlijnen uitziet voor de jaren 2022-2023, met daarbij een doorkijk naar de volgende collegeperiode.

3) Jaarprogrammering 2022

Hoe de jaarprogrammering er voor 2022 uitziet, met daarbij de definitieve openstellingstekst voor de openstelling in juni en een globale inzet voor de openstelling in oktober.

4) Aansluiting bij inzet reguliere begrotingsmiddelen

Hoe de programmering van EFRO-middelen zich verhoudt tot de inzet van middelen uit de provinciale begroting op het thema.

5) Inzet EFRO-middelen i.r.t. het bredere provinciale investeringsbeleid

Hoe de inzet van de EFRO-middelen past binnen het bredere provinciale investeringsbeleid op het thema.

Thema: Innovatie

Portefeuillehouder: *Meindert Stolk*

1) Voortbouwen op bestaand beleid

In Kansen voor West 2 heeft de provincie ingezet op het stimuleren van innovatie in het MKB om zo het innovatiepotentieel van de Zuid-Hollandse economie beter te benutten. Dit betrof vooral een inzet op financiële instrumenten (een storting in IQ Capital en UNIIQ) en de opstart van fieldlabs, waar bedrijven hun innovaties onder reële omstandigheden kunnen testen. Daarnaast is een deel van de middelen ingezet op enkele individuele R&D-projecten van samenwerkende MKB-bedrijven. Met eigen middelen zijn campussen van nationaal belang ondersteund bij het verbeteren van de campus als vliegwiel voor de regionale economie. In het kader van REACT-EU zijn projecten gefinancierd die een bijdrage leveren aan de versnelling van de transitie naar een duurzame en digitale economie van Zuid-Holland. Belangrijke voorwaarde hierbij was dat deze middelen in overwegende mate ten goede kwamen aan het MKB.

De inzet op een groot aantal regionale fieldlabs heeft geresulteerd in een innovatie-infrastructuur bestaande uit verschillende soorten fieldlabs. Daarnaast is, vooral met inzet van eigen middelen, geïnvesteerd in zogenaamde innovatieprogramma's, waarin de samenwerking tussen fieldlabs vaak centraal staat. In de komende periode zal de versnelling van de transitie naar een duurzame, circulaire en digitale economie centraal staan. Binnen die transities zet de provincie, voortbouwend op het bestaande beleid, onder andere in op het doorontwikkelen en versterken van die hierboven genoemde innovatie-infrastructuur (campussen en fieldlabs). Daarnaast zet de provincie in op ondersteuning van innovatieprocessen middels innovatieprogramma's (waar ook de verbinding wordt gelegd tussen fieldlabs en MKB) en voucherregelingen die het voor het MKB onder andere mogelijk maken om de hierboven genoemde fieldlab-faciliteiten te gebruiken.

2) Openstellingstrategie 2022-2023 (met doorkijk naar 2027)

In aanloop naar de begroting van 2022 hebben GS besloten om de EFRO-middelen in te zetten op een aantal hoofdcategorieën. Ook is er een beoogde verdeling gemaakt per collegeperiode. Dit betreft een verdeling in twee hoofdcategorieën. De eerste categorie betreft innovatie-infrastructuur (campussen en fieldlabs) en de tweede betreft innovatieprogramma's, vouchers en snelle groeiers. Voor beide categorieën is een bedrag gereserveerd van € 7,6 mln. voor de huidige collegeperiode (2022-2023) en € 8 mln. voor de volgende collegeperiode (2024-2027). In de periode 2024-2027 reserveert de provincie daarnaast €4 mln. voor financiële instrumenten die het wil inzetten voor vroege fase financiering.

Verdeling budgetten

De totale voorgestelde verdeling betreft € 15,2 mln. voor de periode 2022-2023 en € 20 mln. voor 2024-2027. Hierbij moet worden opgemerkt dat alle EFRO-middelen uiterlijk 2025 minstens één keer moeten worden opengesteld. Dit betekent dat er zowel in de huidige als in de nieuwe collegeperiode twee volledige jaren zullen zijn om de EFRO-middelen te programmeren.

Concrete inzet huidige collegeperiode

Gedurende de huidige collegeperiode zet de provincie de middelen in op een verdere doorontwikkeling van de bestaande innovatie-infrastructuur en de daaraan gerelateerde innovatieprogramma's en voucherregelingen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de vier openstellingsmomenten die Kansen voor West 3 biedt in 2022 en 2023. In het kader van de bestaande innovatie-infrastructuur wordt er in 2022 ingezet op de fieldlabs (zie hiervoor ook 'Jaarprogrammering 2022') en in 2023 op de Zuid-Hollandse researchcampussen (TU Delft, Leiden Bioscience Park, Space NL Campus, Biotech Campus Delft en ErasmusMC Campus). De invulling van deze campusopenstelling zal mede gebaseerd worden op de ervaringen en resultaten uit het 'Impulsprogramma Campussen' dat door Buck Consultants zal worden

opgesteld. In 2023 voorziet de provincie ook openstellingen voor de innovatieprogramma's en de vouchers. De openstellingen voor 2023 zullen nog nader moeten worden geconcretiseerd en uitgewerkt. Voor elke openstelling geldt dat projecten moeten bijdragen aan de transitie naar een duurzaam, circulair en digitaal Zuid-Holland.

De keuze voor de doorontwikkeling van de bestaande innovatie-infrastructuur sluit goed aan bij actielijn 1 van de prioriteit innovatie van het programma. Eén van de belangrijke aandachtspunten binnen Kansen voor West 3 is de focus op het doorontwikkelen van de bestaande innovatie-infrastructuur anders dan het opzetten van een grote diversiteit aan nieuwe fieldlabs (zoals in Kansen voor West 2). De innovatieprogramma's en de voucherregelingen zijn complementair aan deze bestaande innovatie-infrastructuur, omdat ze de fieldlabs ondersteunen bij het realiseren van een volgende stap. Deze keuze sluit goed aan bij actielijn 3 van de prioriteit innovatie.

Beoogde inzet nieuwe collegeperiode

Eén van de beoogde doelen voor de EFRO-middelen in de periode 2024-2027 betreft een aanvullende storting in het UNIIQ-fonds (aansluiting bij actielijn 2). De verwachting is vooralsnog dat UNIIQ tot en met 2025 over voldoende middelen beschikt. Een openstelling op dit vlak zal daarom pas in 2025 aan de orde zijn. Naast de storting in het UNIIQ-fonds zal er in de nieuwe collegeperiode ook ruimte zijn voor ander type openstellingen. Het is aan het nieuwe college om hierover te besluiten.

3) Jaarprogrammering 2022

Openstelling juni 2022:

Voor de eerste openstelling in 2022 zet de provincie in op de doorontwikkeling van bestaande fieldlabs. Deze openstelling valt binnen actielijn 1 ('Het vergroten van het aandeel innovatieve en vermarktbaar producten, processen en diensten') als onderdeel van prioriteit innovatie. In de afgelopen periode zijn er diverse verkennende gesprekken gevoerd met fieldlabs over hun projecten en ideeën die mogelijk in aanmerking kunnen komen voor Kansen voor West 3.

Er wordt binnen deze openstelling een minimum subsidiebedrag van € 200.000 en een maximum subsidiebedrag van € 800.000 gehanteerd. Het maximale cofinancieringspercentage bedraagt 50%. Naar verwachting zal het budget € 3,2 miljoen zijn. De volledige openstellingstekst is als volgt:

Openstelling Deelplafond 1: doorontwikkeling fieldlabs Zuid-Holland 2022

Deelplafond 1 van €3.200.000 staat open voor: Actielijn 1 'Het vergroten van het aandeel innovatieve en vermarktbaar producten, processen en diensten' als onderdeel van Prioriteit 1 'Een slimmer Europa door de bevordering van een innovatieve en slimme economische transformatie'.

De beschikbaar gestelde middelen voor deelplafond 1 zijn uitsluitend bedoeld voor reeds bestaande fieldlabs* die MKB'ers kunnen faciliteren in de (door)ontwikkeling, opschaling en/of implementatie van hun innovatieve producten, processen en diensten.

Subsidie kan verstrekt worden voor activiteiten die een bijdrage leveren aan de doorontwikkeling van het fieldlab (het zogenaamde fieldlab 2.0). De activiteiten van het fieldlab moeten bijdragen aan de transitie naar een digitaal, circulair en/of duurzaam Zuid-Holland. Een belangrijke eis is dat er in nauwe samenwerking met MKB'ers en kennis- en/of onderwijsinstellingen een substantiële bijdrage wordt geleverd om innovatieve producten, processen of diensten die bijdragen aan de genoemde transitie te ontwikkelen, toe te passen en sneller naar de markt te brengen.

Verder vindt de provincie het belangrijk dat het fieldlab aandacht besteedt aan de aansluiting met kennis- en/of onderwijsinstellingen. Ook het stimuleren van een brede toepassing en verdere verspreiding van innovaties binnen het (brede) MKB wordt aangemoedigd.

Onder 'bestaand fieldlab' wordt een fieldlab verstaan dat:

- Reeds is opgericht en is ingebed in het bestaande regionale ecosysteem;
- Is aangesloten bij bestaande relevante netwerken;
- De bestaande faciliteiten en/of diensten al beschikbaar stelt aan het MKB/bedrijfsleven.

Het totale subsidiepercentage voor deelplafond 1 is maximaal 50% van de totale subsidiabele kosten en bestaat uit een deel EFRO en een deel Rijkscofinanciering. Het maximaal te verlenen subsidiebedrag per aanvraag is € 800.000.

** een fieldlab is een (fysieke) praktijkomgeving waar (regionale) overheden, bedrijven, onderwijs- en kennisinstellingen (triple helix), maar soms ook burgers (quadruple helix), samenkomen om nieuwe technologieën en (sociale) innovaties te ontwikkelen, ermee te experimenteren, te demonstreren, ervan te leren, op te schalen, te implementeren en/of onderzoek hiernaar te doen.*

Openstelling oktober 2022:

De openstelling van oktober 2022 zal een tweede fieldlab-openstelling zijn, maar dan mede gebaseerd op de uitkomsten van een fieldlab-onderzoek dat in februari 2022 is gestart. In dit onderzoek, dat door Dialogic wordt uitgevoerd onder begeleiding van InnovationQuarter, zal het huidige speelveld van fieldlabs in Zuid-Holland worden geëvalueerd en geanalyseerd. Mogelijke onderzoeksvragen hebben betrekking op de bestaande fieldlabs (welke zijn er? waar dragen ze aan bij? wat is hun businessmodel?), maar ook wordt onderzocht welke fieldlabs er zouden moeten zijn en waar versterking nodig is. Dit onderzoek zal naar verwachting in mei 2022 zijn afgerond. Dit biedt voldoende tijd om de resultaten mee te nemen in het vormgeven van de tweede fieldlab-openstelling.

Het totale budget van deze openstelling bedraagt maximaal € 6,4 mln. Het definitieve subsidieplafond voor de tweede openstelling zal in de komende maanden worden bepaald, mede op basis van de resultaten uit de eerste openstelling en de uitkomsten van het hierboven genoemde fieldlabonderzoek. In totaal komt het totale openstellingsbudget voor Kansen voor West 3 in 2022 uit op maximaal € 9,6 mln.

4) Aansluiting bij inzet reguliere begrotingsmiddelen

Fieldlabs werden in Kansen voor West 2 al met EFRO-middelen bekostigd, net als verschillende voucherregelingen. Campussen werden tot op heden uitsluitend uit eigen middelen bekostigd, maar voorstel is nu om deze deels uit EFRO-middelen te bekostigen. Voor 2022-2023 is nog ruim €3 mln. aan provinciaal geld beschikbaar binnen de begroting die binnen een Kansen voor West openstelling kan worden ingezet.

Evenals de campussen werden de innovatieprogramma's voorheen ook hoofdzakelijk uit eigen middelen bekostigd, maar wordt nu voorzien om deze ook (deels) uit EFRO-middelen te bekostigen. Voor projecten gericht op toepassing en verspreiding van innovaties bestaan er op dit moment weinig tot geen instrumenten, zowel op nationaal als Europees niveau. De transities en ook herstel van de COVID-19 pandemie vragen echter in sterke mate om verschuiving van de focus van de ontwikkeling naar de toepassing en verspreiding van innovaties. Bezien moet worden in hoeverre deze behoefte met vouchers kan worden vervuld, of dat daarvoor nieuwe instrumenten zoals het Europese *Fast Track to Innovation (FTI)* nodig zijn.

Voor financiering van MKB-innovatieprojecten zijn de MIT-middelen beschikbaar in combinatie met de middelen vanuit het ministerie van EZK. Het gaat hier om kleinere individuele subsidies waarvoor Kansen voor West zich minder goed leent. Tevens kan hiervoor worden aangesloten op CrossRoads (Interreg Vlaanderen-Nederland; zie volgende paragraaf).

5) Inzet EFRO-middelen i.r.t. het bredere provinciale investeringsbeleid

De inzet van de EFRO-middelen sluit aan bij het bredere provinciale investeringsbeleid op het gebied van innovatie. Dit wordt geborgd door ingediende projecten te toetsen aan het vigerend regionale beleid van de provincie (o.a. het Programma Zuid-Hollandse Economie en de Groeiagenda Zuid-Holland). Gezien de omvang van het Kansen voor West 3 budget zal het in de regel gaan om projecten met een maximale subsidiebehoefte van rond de € 1,0 mln. Voor grootschalige(re) projecten liggen er mogelijk kansen bij andere fondsen, zoals het Nationaal Groeifonds en de Recovery and Resilience Facility (RRF).

Bij de afweging van de inzet van EFRO-middelen zijn tevens de financieringsmogelijkheden uit andere Europese fondsen meegenomen. Dit betreft bijvoorbeeld de nieuwe bedrijfsinnovatieregeling Crossroads binnen Interreg Vlaanderen-Nederland, waar naar verwachting ca. € 1,25 mln. beschikbaar komt voor Zuid-Hollandse partijen om deel te nemen aan grensoverschrijdende MIT-projecten. Daarnaast is er ook het nieuwe I3-programma dat zich richt op grensoverschrijdende waardeketens en het gebruik van elkaars innovatie-infrastructuur. Gedurende de gehele Kansen voor West 3 periode zal er structureel worden gekeken naar hoe de EFRO-middelen optimaal kunnen worden ingezet i.r.t. de overige Europese programma's.

Thema: Industrie

Portefeuillehouder: *Jeannette Baljeu*

1) Voortbouwen op bestaand beleid

De provincie zet (in lijn met het Klimaatakkoord) in op verduurzaming van de industrie; dit gebeurt zowel via ambitie 3 (schone energie voor iedereen), als via ambitie 4 (concurrerend Zuid-Holland). Bij verduurzaming van de industrie gaat het zowel om het (helpen) realiseren van een CO₂-emissiearme en circulaire industrie, als om het benutten van de economische kansen (zoals het creëren van nieuwe, duurzame economische groei en werkgelegenheid), die hiermee gepaard gaan.

In lijn met de zogenaamde koploperprogramma's uit het Klimaatakkoord, ligt de focus van de provinciale inzet op het Haven Industrieel Complex (HIC) in Rotterdam; daar komt ruim 90 procent van de industriële CO₂ uitstoot in onze provincie vandaan (cijfers van DCMR over 2020).

De provincie zet hierbij (samen met regionale partners) in op thema's als efficiency, elektrificatie, groene waterstof en duurzame / circulaire grond- en brandstoffen. Naast de inzet van eigen begrotingsmiddelen wordt ook zeer actief ingezet op het benutten van Europese fondsen voor projecten. Hiervoor is samen met regionale partners een pijplijn ontwikkeld met potentieel kansrijke initiatieven, die mogelijk te 'matchen' zijn met Europese fondsen. Deze aanpak is ontwikkeld in een pilot en wordt komende tijd verder uitgerold via Kansen voor West 3 en het Just Transition Fund (JTF).

Vanuit de regionale aanpak is in 2020 (via Kansen voor West 2) bijgedragen aan de ontwikkeling van het field lab voor industriële elektrificatie, in 2021 is (via REACT-EU) bijgedragen aan een zestal innovatieve cases op het gebied van duurzame grond- en brandstoffen.

Voor de periode 2022-2027 is vanuit Kansen voor West 3 voor openstellingen een bedrag beschikbaar van € 6,8 mln. (EFRO + Rijkscofinanciering). Vanuit eigen begrotingsmiddelen zou nog eens een bedrag van € 3,0 mln. beschikbaar kunnen komen (maar beschikbaarheid van deze middelen is nog wel afhankelijk van besluitvorming in de Voorjaarsnota 2022 door Provinciale Staten). Vanuit het JTF is een bedrag beschikbaar van € 58,5 mln. Met deze openstellingen wordt een verder vervolg gegeven aan de pilotaanpak, niet alleen op thema's als elektrificatie en duurzame grond- en brandstoffen maar ook bijvoorbeeld op groene waterstof.

Het JTF richt zich specifiek op de regio Groot Rijnmond, met volop ruimte voor arbeidsmarktprojecten: 50% van het JTF-budget moet worden besteed aan arbeidsmarktprojecten. De openstellingsstrategie van het JTF is nu nog in voorbereiding en zal naar verwachting in het tweede kwartaal van 2022 ter besluitvorming aan GS worden voorgelegd, zodat in het derde kwartaal van 2022 gestart kan worden met de eerste openstelling(en).

2) Openstellingstrategie 2022-2023 (met doorkijk naar 2027)

Op het thema industrie zet de provincie in op twee openstellingen vanuit Kansen voor West 3: één in juni 2022 en één ergens in de periode 2024 – 2025. Het voorgenomen budget van € 9,8 mln. wordt bijna gelijk verdeeld over de twee collegeperiodes. Dit budget bestaat voor € 6,8 mln. uit EFRO- en Rijksmiddelen en voor € 3,0 mln. uit eigen middelen.

De openstelling van eind juni 2022 richt zich op het thema circulaire/duurzame grondstoffen; dit past bij prioriteit 2, SD 4 van het programma. Met deze openstelling wordt ruimte geboden aan een aantal projecten die al snel van start kunnen en niet kunnen wachten op de JTF-openstelling later in 2022.

Het thema van de tweede openstelling moet nog nader worden bepaald; dit zal ook weer worden afgestemd met de invulling van de JTF-openstelling(en). Hiervoor zal dus nog separaat een voorstel voor worden gedaan, in de nieuwe Collegeperiode.

Als beleidsinstrument wordt er gewerkt met subsidies ('weg te zetten' via openstellingen) en niet via stortingen in bestaande of nieuw op te richten fondsen; dit past het beste bij de veelal innovatieve aard van de te ondersteunen projecten en biedt ook meer mogelijkheden voor de provincie om de middelen gericht in te zetten.

3) Jaarprogrammering 2022

Openstelling juni 2022 (Haven Industrieel Complex en omgeving – PZH – Rotterdam)

Binnen het Kansen voor West 3 programma (Prioriteit 2: een groener, koolstofarm Europa, SD 2.4: bevorderen van de transitie naar een circulaire economie) wordt op 1 juni 2022 een call opengesteld van € 6.000.000 voor projecten die, in het licht van de afspraken uit het Klimaatakkoord, bijdragen aan een CO₂-emissiearme en circulaire industrie in het Haven Industrieel Complex (HIC) in Rotterdam. Het gaat hierbij niet alleen om het HIC als zodanig, maar ook om de omliggende gebieden, die via haven en industrie gerelateerde ketens direct verbonden zijn met het HIC.

De call richt zich specifiek op de verwerking van afvalstromen zoals bijvoorbeeld plastics, bouwmaterialen, staal en GFT tot nuttige grondstoffen voor toepassingen in productieprocessen (de zogenaamde 'waste to value' projecten).

Het gaat hierbij om 'icoonprojecten' die bouwstenen vormen voor de realisatie van een circulair, groen en gedecarboniseerd Haven Industrieel Complex. De betreffende projecten vernieuwen de bestaande waardeketens of vormen de bouwsteen van nieuwe (passende) waardeketens in het HIC. De fysieke landing in het HIC en/of omgeving is veiliggesteld en inpassing in lokale waardeketens wordt gefaciliteerd.

De maximale bijdrage uit het Kansen voor West 3 programma is € 1.700.000 per aanvraag en maximaal 50% van de subsidiabele kosten. Subsidie kan worden aangevraagd voor de uitvoering van demonstratie- of pilotprojecten en voor de voorbereiding hiervan.

Aanvragen worden beleidsmatig getoetst aan het vigerend beleid (het Klimaatakkoord) en de openstellingstekst.

SD 2.4 bestaat uit twee actielijnen: actielijn 1 (ontwikkelen en opschalen van reeds in pilot en testopstellingen bewezen circulaire toepassingen) en actielijn 2 (investeren in materiaal of productieproces aanpassingen, die leiden tot een hogere mate van recycling, inclusief de herwinning van kostbare grondstoffen). Specifiek voor projecten onder actielijn 2 geldt dat de maatregel tot doel heeft om ten minste 50% van het behandelde, gescheiden ingezamelde ongevaarlijke afval (qua gewicht) te verwerken tot secundaire grondstoffen.

4) Aansluiting bij inzet reguliere begrotingsmiddelen

Inzet van de middelen sluit aan bij beleidsdoel 3.3 (duurzaam energie- en grondstoffensysteem in de industrie) en beleidsdoel 4.1 (innovatie: richting duurzaam en digitaal). Het reguliere, incidentele budget voor o.a. procesmiddelen, diverse subsidies staat in beleidsdoel 3.3. In ambitie 4 staat een bedrag van € 3,0 mln. dat (afhankelijk van besluitvorming door Provinciale Staten over de Voorjaarsnota 2022) in te zetten is voor Kansen voor West 3 openstellingen.

5) Inzet EFRO-middelen i.r.t. het bredere provinciale investeringsbeleid

De regionale aanpak voor het benutten van Europese fondsen is in een pilot (Kansen voor West 2, REACT-EU) ontwikkeld en wordt nu breder uitgerold naar Kansen voor West 3 en het JTF. Gezien de omvang van deze programma's zal het in de regel gaan om projecten met een maximale subsidiebehoefte van rond de € 2,0 mln. Voor grotere 'tickets' uit de projecten pijplijn liggen er mogelijk kansen bij andere fondsen, zoals het Nationaal Groeifonds en de Recovery and Resilience Facility (RRF). Dit zijn fondsen waar de provincie i.t.t. Kansen voor West en het JTF geen directe zeggenschap over heeft. Wel kan samen met regionale

partners bekeken worden of (en zo ja hoe) de bestaande regionale aanpak met de pijplijn aan potentieel kansrijke initiatieven verder verbreed kan worden naar deze 'bronnen'.

Thema: Energie

Portefeuillehouder: *Berend Potjer*

1) Voortbouwen op bestaand beleid

De provincie zet met het Uitvoeringsprogramma “Schone Energie voor iedereen” in op de omschakeling naar duurzame en betaalbare warmte in Zuid-Holland. In 2030 moeten conform het Nationaal Klimaatakkoord 20% van de bestaande gebouwen en woningen van het aardgas af zijn. In Zuid-Holland is dat een grote opgave: er wonen bijna vier miljoen mensen in onze provincie.

In de landelijke analyse van het Rijk komt op veel plekken in Zuid-Holland ‘collectieve warmtenetten’ als optie met de laagst maatschappelijke kosten naar voren. Onze provincie beschikt over meerdere duurzame warmtebronnen: restwarmte, geothermie, aquathermie en zonthermie. Daarmee kunnen we een groot deel van onze gebouwen in de provincie van duurzame warmte voorzien en komen tot een flinke CO₂-reductie. Duurzame warmte vormt hiermee een belangrijk onderdeel van de energiemix in onze provincie.

Afhankelijk van de warmtekeuze (type bron) kan deze transitie een minimale tot behoorlijke impact hebben op het elektriciteitssysteem. Dit heeft een duidelijke relatie met elkaar. De provincie werkt daarom intensief samen met de regio’s/ gemeenten, warmte- en netwerkbedrijven om te komen tot een integraal en efficiënt energiesysteem. Bij deze systeembenadering wordt ook de toenemende vraag naar koeling door de opwarming (hittestress) meegenomen.

Als vervolg op de eerder (succesvolle) inzet in Kansen voor West 2 en REACT-EU, zal via Kansen voor West 3 worden ingezet op de verduurzaming van de gebouwde omgeving door het stimuleren van de ontwikkeling van thermische (warmte/koude) systemen. Focus op slimme en efficiënte systemen, die leiden tot verbetering van de gehele keten - productie/opslag, distributie en levering (incl. besparing).

2) Openstellingstrategie 2022-2023 (met doorkijk naar 2027)

Op het thema energie zet de provincie in op twee openstellingen in Kansen voor West 3: één in deze collegeperiode (juni 2022) en één in de volgende collegeperiode (in 2024/ 2025). Het beschikbare budget van € 8,3 mln. wordt nagenoeg gelijk verdeeld over de twee collegeperiodes.

Op basis van huidige inzichten en behoeften is gekozen om de middelen voor deze collegeperiode bij de start van het programma gericht weg te zetten in één subsidieopenstelling. De openstelling richt zich op projecten die bijdragen aan de ontwikkeling van thermische systemen. Het gaat hierbij om nieuwe slimme en efficiënte systemen die bestaande woningen en gebouwen van duurzame warmte/ koude kunnen voorzien. Deze openstelling valt onder de prioriteit klimaat, SD 2.3 (Ontwikkeling Slimme Energiesystemen, Grids en Opslag) van het programma.

Voor de nieuwe collegeperiode 2024-2027 is voorlopig 10% van de middelen gereserveerd voor ondersteuning van toekomstige projecten op het gebied van hernieuwbare energie. Op dit moment zijn hier nog geen concrete projecten voor te benoemen. Om deze optie in de toekomst open te houden, worden hier nu wel middelen voor gereserveerd. Op termijn kan alsnog besloten worden om deze middelen alsnog voor de ontwikkeling van thermische systemen in te zetten.

In 2023 volgt tevens een evaluatie en herijking van de inzet van EFRO-middelen in aanloop de volgende collegeperiode. Eventuele stortingen in bestaande (ED en SOFIE) of nieuwe fondsen zullen hier in worden meegenomen.

3) Jaarprogrammering 2022

Openstelling juni 2022:

Binnen het Kansen voor West 3 programma (Prioriteit 2: een groener, koolstofarm Europa, SD 2.3: slimme energiesystemen) wordt op 1 juni 2022 een call opengesteld van € 4.000.000,- voor projecten die bijdragen aan de ontwikkeling en uitrol van lokale thermische systemen voor het verduurzamen van bestaande gebouwen en woningen.

De subsidie moet leiden tot een investering in (een deel van de keten van) een toekomstig thermisch systeem: van bronontwikkeling, opslag en flexibiliteit, transport/distributie, levering, tot aan het nemen van maatregelen bij de afnemer. De maximale bijdrage uit het Kansen voor West programma is € 1.000.000,- per aanvraag en maximaal 30% van de subsidiabele kosten.

Aanvragen worden beleidsmatig getoetst aan deze openstellingstekst en het vigerend regionaal beleid (het "Nationaal Klimaatakkoord" en het provinciale Uitvoeringsprogramma "Schone Energie voor iedereen").

Projecten ingediend onder SD 2.3 moeten voldoen aan de volgende aanvullende eisen:

- In het geval van hoog-efficiënte warmtekrachtkoppeling, als de maatregel tot doel heeft de emissies tijdens de levenscyclus lager te houden dan 100gCO₂e/kWh of warmte/koude te produceren op basis van restwarmte.
- In het geval van stadsverwarming/-koeling, als de desbetreffende infrastructuur in overeenstemming is met Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (PB L 315 van 14.11.2012, blz. 1) inzake energie-efficiëntie, of als de bestaande infrastructuur dusdanig wordt vernieuwd dat zij aan de definitie van doeltreffende stadsverwarming/-koeling voldoet, als het project een geavanceerd proefsysteem is (systemen voor controle en energiebeheer, internet der dingen) of als de temperatuur van de stadsverwarming/-koeling blijvend naar beneden kan worden bijgesteld.

4) Aansluiting bij inzet reguliere begrotingsmiddelen

In de PZH-begroting zijn voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving middelen geraamd in ambitie 3 (doel 3.2). Voor de volgende collegeperiode zijn er (nog) geen middelen geraamd.

De openstelling in juni 2022 sluit goed aan bij beleidsprestatie 3.2.2 uit de begroting: het bevorderen van een duurzame verwarmingsvoorziening.

Binnen de huidige begroting zijn er deze collegeperiode procesmiddelen gereserveerd (circa € 0,8 - 1,0 mln.) voor het ondersteunen en versnellen van warmteprojecten in de voorbereiding. Dit zal de komende jaren leiden tot een continue stroom van ('investeringsgerede') projecten. Het werken met een zogenaamde pijplijn aan projecten (die steeds weer wordt gevoed met nieuwe initiatieven) zorgt ervoor dat we minder afhankelijk zijn van de voortgang van individuele projecten en makkelijk(er) kunnen schakelen als bepaalde projecten vertraging oplopen in de voorbereiding.

5) Inzet EFRO-middelen i.r.t. het bredere provinciale investeringsbeleid

Er ligt een directe koppeling met Europese en nationale fondsen en regelingen, waar de provincie geen directe zeggenschap over heeft, zoals de Recovery and Resilience Facility (RRF) en het Nationaal Groeifonds (specifiek de lopende aanvraag NieuwWarmteNu!). Deze fondsen zijn bedoeld voor financiering van zeer omvangrijke projecten, zoals bijvoorbeeld de grootschalige opschaling van de warmtenetten. Kansen voor West 3 leent zich beter voor ondersteuning van de wat kleinere en meer innovatieve projecten.

In 2020 is de provincie samen met 9 gemeenten het programma Duurzame Wijkwarmte gestart, waarmee voor 10 wijken EU-subsidie van de Europese Investeringsbank (EIB) is verkregen. Het programma subsidieert de voorbereidingskosten die gemaakt moeten worden om te komen tot verduurzaming van

deze wijken. De voorwaarde die de EIB voor deze subsidie stelt is dat binnen drie jaar de investering ook daadwerkelijk moet plaatsvinden. Extra investeringsmiddelen vanuit Kansen voor West 3 kunnen er mede voor zorgen dat de projecten ook binnen deze termijn gerealiseerd zullen worden.